

פרס דקל הזהב 1983 — "הבלדה על נאראיאמה" של שרהאי אימאמורה
חיים אכזריים בקצב עונות השנה

מערכת החוקים הנובעת מתוך מילחמה זו, חיים המוכתבים עליידי עונות השנה ועליידי האדמה — כל אלה מקבלים בסרט של אימאמורה משמעות ריאליסטית ממשית מאוד, שאינה בוחלת באכזריות ובאלימות כשיש בכך צורך, ועם זאת ניחנה במידה נכבדה של פיוט. הרינונים שהגיעו בעקיפין מצוות השופטים, נתנו להבין שאימאמורה וכה בפרס משום שהשופטים לא הצליחו להגיע לירי תמימות דעים בקשר לסרט של בימאי יפאני אחר, נגיסה אושימה. סרט זה, חג שמח, מר לורנס. מעין "גשר על הנהר קוואי" לאיש החושב, הוא דראמה עזה ומרשימה ביותר בשני השליש הראשונים

וגוונים, והיאוש העמוק בו, המגיע לשיא כאשר האיש בעל-החזון בו מעלה את עצמו כאש, בכיכר קאמפידוליו ברומא. עם זאת, לא היה ספק שבין אם הבינו את הסרט הזה עם לאו, הוא יוכה לפרס — כי אין להזמין איש חשוב כמו טארקובסקי לפסטיבל ולשלח אותו משם בידיים ריקות. ואכן, מאחר שהשופטים התקשו להעניק לו פרס בימיו, אולי משום שלא מצאו את המונחים הנכונים לתרגם את הפרס, החליפו את תואר הפרס וקראו לזה "פרס הקולנוע היצירתי", והדריקו לטארקובסקי שותף — את זקן בימאי צרפת היום, רובר ברסון.

הנושא כאופנה, שחור פעמים אין ספור בסרטים שהוצגו השנה, היה מיפגש התרבויות, או ליתר דיוק, התנגשות התרבויות. מיוחד מול מערב, חברה מתועשת מול חברה פרימיטיבית, שמאל מול ימין, ועור כיוצא בזה. המסקנה של כל הסרטים היתה פסימית להחריד, ומידת הפסימיות היתה בעצם תלויה אך ורק באישיותו של הבימאי. עד כדי כך הגיעו הדברים, שצוות השופטים מצא לנכון להעניק פרס מיוחד לקומדיה המטורפת של חבורת מונטי פיטון משמעות החיים, משום שהיא חרגה מן העוגמה הכללית ששררה בפסטיבל, והדברים נאמרו בפירוש, בטקס חלוקת הפרסים.

כבר את העידן החדש, אומנם שוב סיפור על ילד, אבל הפעם ילד שמשחק מישחקימילחמה במחשבים, שהם במיקרה או שלא במיקרה קשורים לפנטאגון. במלים אחרות, במקום ספילברג שהפך את העתיד לאנושי, הסרט של ג'ון בארד (האחראי לסרטים כמו הפרחח ובת השריף) הופך את ההווה לממוחשב.

בעצם, קל מאוד לעשות רשימה של מה שהיה חסר השנה בפסטיבל: סרט כמו איש הברזל, שקשר את האמנות השביעית בטכורה אל החדשות המסעירות את העולם; פיוט קולנועי יוצא דופן כמו האם והזונה, או להבריל קבקבי העץ, ונסירת-לחי הופכת קרביים ומרגיוזה בורגנים כמו הזלילה הגדולה. לא היו סרטים שהוצגו יום שלם כמו היטלר של סיברגר, ולא היו סרטים שהוצגו לילה שלם כמו פארסיפל, של אותו סיברגר, ששמר על הקהל שלו כדי שלא יכרח באמצע.

סרט תעמולה

סקוף להחריד

אפילו סרטי-הפתעה ראוי לשמו, שהוכרח ללא רישיון, וסיפק את הסקנות של חסידיו הקולנוע — לא היה. סרט בשם אנשי הסירות שולב אומנם כסרט הפתעה, אלא שזה סרט-תעמולה שקוף להחריד, על כישלון הקומוניזם בווייטנאם, כאשר היוזמים

פרס הביקורת: דניאל נוסע ברבבת
הונגריה נזכרת ב-1956

שלה, על ההתמודדות בין שבויים אירופיים וסוהריהם היפאניים, במחנה שבויים באי יאווה, במלחמת העולם השנייה. אושימה, שהוא בימאי שחקנים בעל איכויות נדירות, איש בעל סיגנון קולנוע מלוטש ומבריק השולט בכל מרכיבי התמונה והקול, מציג הקבלה מופלאה בין מושגי החיים שבשני קצוות כדור הארץ, מושגים מקבילים, דומים, ובכל זאת — מסריכים להיפגש.

מישחקם של טום קונטי, דייוויד בואי, ג'ק תומפסון, ושל שני שחקנים יפאניים, שאחד מהם בעצם בדרך ידוע (טאקשי) והשני הוא מלחין פופולארי נערץ (ריואיצי' סאקאמוטו), הוא ללא ספק מרתק יותר מן המשחק של ג'אן מאריה וולונטה, שזכה בפרס-המישחק, בסרט של קלוד גורטה מותו של מאריז ריצי.

אלא שהפרס שניתן לוולונטה, ללא ספק מגדולי השחקנים של איטליה, נועד לפחות

הקולנוע הסגפני והמינימאליסטי של ברסון, שעשה בזמנו את הנידון למוות ברח ואף וכה עימו בפרס בקאן, הגיע לירי תימצות קיצוני בסירתו החדש הכסף — סרט סכימתי שבו הוא מביע את מלוא סלדיתו מן החברה המערבית רודפת-הכבצע והסרת-האנושיות. הקהל התקשה לבלוע את הגלולה הזאת (גם פניהם של חלק מן המבקרים היו חמוצות מאוד), וזאת היתה הפעם היחידה, בחלוקת הפרסים, כאשר היושבים באולם הגיבו בקריאות-כוו לשמע שמו של ווכה הפרס. בפרס הגדול של הפסטיבל זכה, באופן יוצא מן הכלל, הסרט השלם ביותר בו (זה לא קורה תמיד), הכונה לסרט של בימאי יפאני ותיק בשם שוהי אימאמורה המבוסס על סיפור עממי יפאני שם הסרט: הבלדה של נאראיאמה. הוא מתאר שנה בכפר יפאני עני, אביו ונידה, במאה הקודמת, כפר שבו המינהג דורש כי כל המגיע לגיל 70 יעלה אל פיסגת-ההר להתייחד עם אבותיו, כדי לפנות מקום לפיות החדשים שנולדו בינתיים. המלחמה חסרת-הפשרות של האדם בטבע,

יאוש עמוק

אין ספק שאחד הקדורים והמזורים שבסרטים אשר הוצגו השנה, היה נוסטאלגיה. אנדרי טארקובסקי, בחיר קולנועני ברית-המועצות, בילה כשנתיים באיטליה כדי לעשות סרט זה, על משרור רוסי שאוסף חומר לכתיבת ביוגרפיה של מלחין רוסי אשר חי לפני מאתיים שנה. מישאל קטן שנערך בין האורחים המכובדים ביותר של הפסטיבל, בין היתר מבקרים בעלי מוניטין ויוקרה, לא הותיר שום צל של ספק:

דייוויד בואי וריצי' סאקאמוטו ב"חג שמח מר לורנס"
אלילי צופ במחנה שבויים

מעבר למושגים אבסקורטיים כמו "אסתטיקה", או "פיוט", לא היה איש מסוגל להסביר בדיוק מה רוצה טארקובסקי לומר בסרט. הבימאי עצמו השתמט במומחיות לוליינית ממתן הסברים, במסיבת-העיתונאים שנערכה אחרי ההקרנה. מה שברור מעל לכל ספק זו קדרות הסרט, הבאה לירי ביטוי באופי הצילומים

והממננים הם, כמובן, שילטונות סין העממית. מה בכל זאת היה? היו הרבה סרטים, טובים יותר או טובים פחות, הדומים זה לזה כמו בעל ואשה שחיו יחד שנים רבות, מתבטלים זה מפני זה, מתחילים להשתמש באותם ניבים ולנקוט באותם עמדות, עד שקשה לדעת מה הוא חושב ומה היא חושבת.